

VERTAISARVIOINTI OPETUSHALLINNON JA CIMON AMMATILLISEN KOULUTUKSEN KEHITTÄMISHANKKEISSA

Ehdotus laadukkaaseen vertaisarvioinnin toteuttamiseksi

Mari Rökköläinen
Erja Kotimäki (toim.)

Opetushallitus
CIMO
Yhdessä tekemällä -hanke

Sisältö

1 Johdanto	3
2 Vertaisarvioinnin määritelmä ja erityispiirteet	5
3 Vertaisarvioinnin laadunvarmistaminen	7
4 Vertaisarvioinnin käyttömahdollisuuksista	12
Lähteitä	13
Liitteet	14

1 Johdanto

Vertaisarviointia on kehitetty ja sovellettu viime vuosina useissa ammatillisen koulutuksen hankkeissa. Tavoitteena on ollut lisätä hanketoiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Vertaisarviointia on käytetty sekä hankkeiden laadun varmennukseen että kehittämiseen muun muassa Euroopan sosiaalirahaston ja Leonardo da Vinci – ohjelman tuella rahoitetuissa ja valtionavustuksilla toteutetuissa hankkeissa. Kansainvälisessä yhteistyössä on luotu eurooppalainen vertaisarvioinnin malli. Lisäksi Opetushallitus, CIMO ja useat kehittämishankkeet tarjoavat koulutusta vertaisarviointiin.

Opetushallitus on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välisen tulosso-
pimuksen (2008) mukaisesti kehittänyt vertaisarviointia työvälineeksi, joka tukee kou-
lutuksen järjestäjien laadunhallintaa. Myös ammatillisen koulutuksen laatustrategiassa
vuosille 2011 – 2020 asetetaan tavoitteeksi vertaisarvioinnin käyttö osana ammatillisen
koulutuksen laadun jatkuvaa kehittämistä, jolloin vertaisarviointi tuottaa tietoa myös
ohjauksen ja päätöksenteon perustaksi.

Opetushallituksessa käynnistettiin vertaisarvioinnin kehittäjien yhteistyö vuonna 2009
perustamalla vertaisarviointifoorumi, koska vertaisarvioinnin yleistyessä oli syntynyt
tarve yhdenmukaistaa vertaisarvioinnin toteuttamista kehittämishankkeissa. Lisäksi ha-
luttiin varmistaa vertaisarvioinnin laatu ja kehittää vertaisarviointia menetelmänä. Ver-
taisarviointifoorumilla jaettiin kokemuksia käytännön vertaisarvioinnin toteuttamisesta.
Foorumin jäsenet ja vertaisarviointia kehittäneet ja soveltaneet hankkeet on esitelty
liitteissä 1 ja 2. Yhdessä tekemällä -hankkeen asiantuntemusta hyödynnettiin vertaisar-
viointifoorumin työskentelyssä.

Vertaisarviointifoorumilla on laadittu tämä ehdotus vertaisarvioinnin toteuttamiseksi.
Ehdotus on tehty laadukkaasti vertaisarvioinnin varmistamiseksi ja hyvien käytäntöjen
kehittämiseksi. Ehdotus koskee ammatillisen koulutuksen hankkeita, jotka toteutetaan
julkisella hankerahoituksella. Ehdotuksessa on otettu huomioon kehittävän arvioinnin
periaatteet painottaen vertaisarvioinnin erityispiirteitä.

Lisäksi laatuvaatimusten laatimisessa on sovellettu yhteistä eurooppalaista laadunvarmistuksen viitekehystä (EQAVET). Tavoitteena on näin varmistaa vertaisarvioinnin hyöty ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi ja opetuksen ja oppimisen parantamiseksi. Ehdotuksen tarkoituksena on tukea ammatillisen koulutuksen järjestäjiä, opetustoimen henkilöstöä ja johtoa sekä vertaisarvioinnin kouluttajia, kehittämishankkeiden toimijoita ja hanketoiminnan rahoittajia vertaisarvioinnin toteuttamisessa ja laadun kehittämässä.

Vertaisarviointifoorumin ehdotusta vertaisarviointimenetelmän laadun varmistamiseksi testataan kehittämishankkeissa. Testauksen tulosten pohjalta jatketaan edelleen menetelmän ja vertaisarvioinnin toteuttamista tukevien välineiden kehittämistä.

2 Vertaisarvioinnin määritelmä ja erityispiirteet

Vertaisarviointifoorumilla vertaisarviointi linjattiin **kehittävän arvioinnin menetelmäksi**, joka tuottaa tietoa kehittämistoiminnan tueksi. Vertaisarvioinnin keskeisiä piirteitä ovat luottamus arvioinnin osapuolten välillä, arvioinnin kohteen osallistuminen arvioinnin toteuttamiseen sekä arvioinnin hyödyllisyys toiminnan kehittämisessä. Vertaisarvioinnin toteutuksessa on samanaikaisesti varmistettava sekä riittävä asiantuntijuus että riippumattomuus arvioinnin kohteesta.

Hankkeista saadut kokemukset osoittavat, että vertaisarvioinnissa on erilaisista sovellutuksista huolimatta paljon yhteisiä, erityisesti vertaisarvioinnille ominaisia piirteitä. Vertaisarvioinnin toteuttamiseen liittyy aina arviointialueen ja kohteiden valinta ja rajaaminen, vertaisarviointiryhmän muodostaminen, vertaisarviointitapaaminen ja palaute vertaisarvioinnista. Hankkeiden kokeiluissa on todettu itsearviointin olevan tärkeä osa vertaisarviointia. Tämän lisäksi vertaisarvioijien havainnot ja haastattelut vertaisarviointikäynneillä ja muu monipuolinen arviointiaineisto ovat keskeinen osa vertaisarviointia.

Vertaisarviointimenetelmän laadun kannalta kriittisiksi kehittämiskohteiksi ovat osoittautuneet kriteerien laatiminen, vertaisarvioijien valinta, palautteen antaminen sekä vertaisarvioinnin tulosten hyödyntäminen ja vaikuttavuuden varmistaminen.

Vertaisarvioinnin määritelmä

Vertaisarviointi on ulkoista **kriteeriperusteista arviointia**. Vertaisten muodostama ryhmä arvioi kehittävän arvioinnin periaatteita noudattaen vertaisorganisaatiota, yksiköä tai toimintaa. Vertaisarvioijat ovat ko. toiminnasta riippumattomia henkilöitä, jotka työskentelevät vastaavanlaisten tehtävien parissa ja ovat arviointialueen asiantuntijoita. Vertaisarviointi on tavoitteellista ja suunnitelmallista ja siihen valmistaudutaan ennalta.

Vertaisarvioinnin lähtökohtana on oman toiminnan arviointi. Vertaisarviointi sisältää vertaisarviointitapaamisen. Arviointi tehdään arviointiaineiston, itsearviointin ja vertaisarviointitapaamisen aikana tehtyjen haastattelujen ja havaintojen pohjalta. Arvioinnit

perustuvat ennalta tiedossa oleviin kriteereihin. Vertaisarvioijien yhteisen arvioinnin tuloksena annetaan suullinen ja kirjallinen palaute. Vertaisarviointi edistää vertaisarviointiin osallistuvien oppimista ja sen tuloksia hyödynnetään kehittämisessä.

Vertaisarviointi kehittävän arvioinnin menetelmänä

Vertaisarviointi on kehittävän arvioinnin menetelmä, jonka keskeisiä piirteitä ovat **luottamus arvioinnin osapuolten välillä, arvioitavien osallistuminen arvioinnin toteuttamiseen** sekä **arvioinnin hyödyllisyys toiminnan kehittämisessä**. Seuraavassa on avattu näiden periaatteisen sisältöjä:

Osallisuus ja luottamus

Vertaisarviointi perustuu arvioijan ja arvioitavan väliseen vuorovaikutukseen ja edistää osallisuutta. Vertaisarvioinnissa huomioidaan toimintaympäristön vaikutus arvioinnin suunnittelussa ja tulosten tulkinnassa. Erityistä huomiota kiinnitetään arvioinnin hyötyihin sekä arvioinnin seuraamuksiin ja vaikutuksiin arvioinnin kohteelle.

Vertaisarvioinnissa on keskeistä arvioijan ja arvioitavan välinen luottamus sekä arviointitiedon luottamuksellisuus.

Voimaannuttaminen

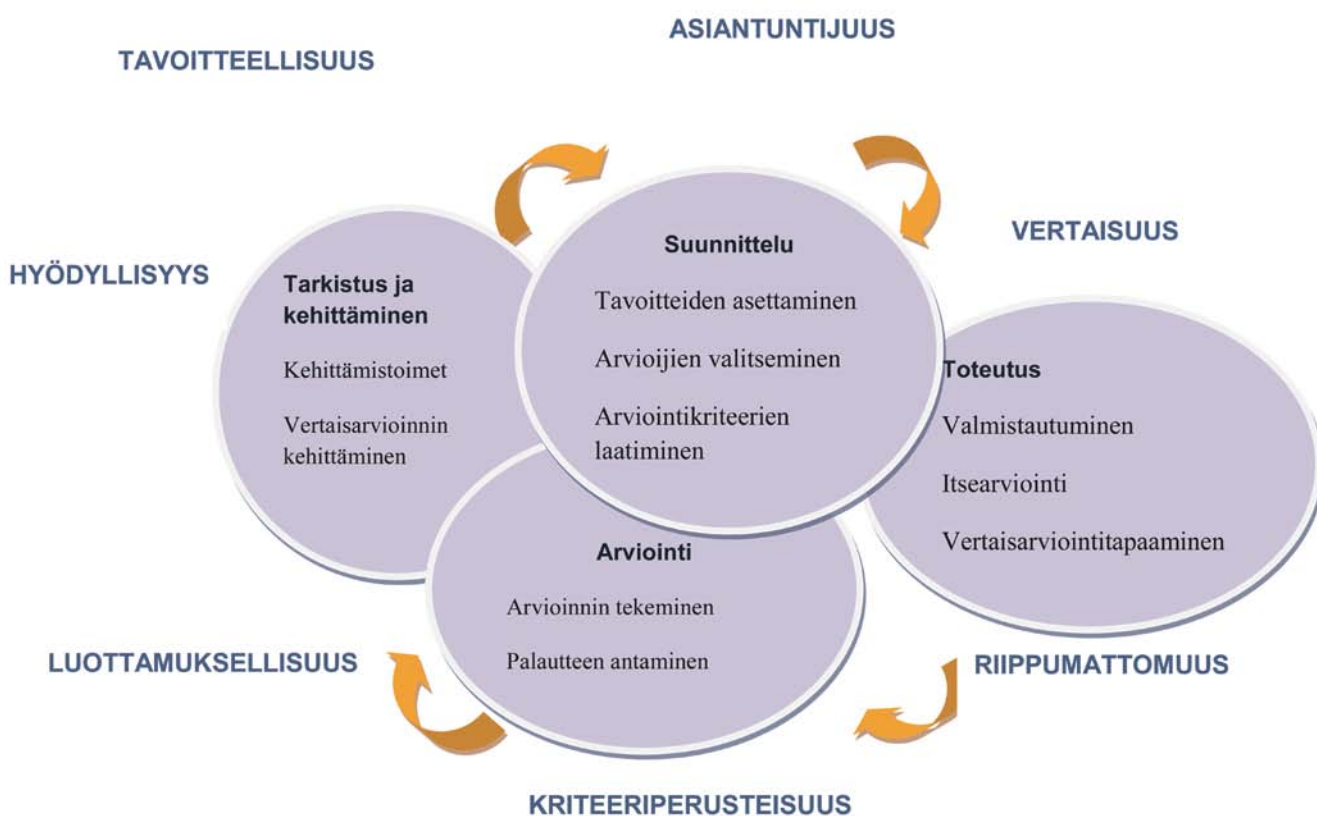
Arvioijan ja arvioinnin kohteen välinen suhde on osallistava ja yhteistoiminnallinen. Tavoitteena on käyttää arvioinnin tuloksia tehokkaasti muutoksen toteuttamiseksi ja tukea osallistujien oman toiminnan kehittämistä. Vertaisarviointi lisää näin yksilöiden ja yhteisöjen sisäistä voiman tunnetta ja vaikutusmahdollisuuksia.

Oppiminen ja kehittäminen

Vertaisarviointi on tarkoituksenmukaista ja hyödyllistä vertaisarviointiin osallistuville. Kaikki osapuolet oppivat arvioinnin kohteesta, arvioinnin toteuttamisesta ja vertaisarviointimenetelmästä. Vertaisarviointi johtaa kehittämiseen.

3 Vertaisarvioinnin laadun varmistaminen

Vertaisarvioinnin laadun varmistaminen on tässä ehdotuksessa kuvattu laadunvarmistuksen yhteisen eurooppalaista viitekehyksen (EQAVET) mukaisesti. Laadunvarmistuksen viitekehykseen vaiheet ovat suunnittelu, toteutus, arviointi, tarkistus ja kehittäminen. Toiminta ohjaavia ja laatua varmistavia periaatteita ovat **suunnitelmallisuus, asiantuntijuus, vertaisuus, riippumattomuus, kriteeriperusteisuus, luottamuksellisuus ja hyödyllisyys.**

Kuvio 1. Laadunvarmistuksen viitekehys EQAVET ja vertaisarviointimenetelmän laadunvarmistus

1. SUUNNITTELU

1.1 Tavoitteiden asettaminen

- ➔ Vertaisarviointi on tarkoituksenmukainen osa hankkeen arviointia ja tukee hankkeen laadunhallintaa
- ➔ Vertaisarvioinnin tavoite tukee hankkeen tavoitteiden saavuttamista
- ➔ Vertaisarvioinnin tavoitteet on etukäteen sovittu ja selkeitä
- ➔ Vertaisarviointi toteutetaan rahoittajan edellyttämällä tavalla
- ➔ Vertaisarvioinnin suunnitteluun osallistuu laajasti hankkeen toimijoita
- ➔ Vertaisarvioinnin osapuolet sopivat, mihin vertaisarvioinnin tuottamaa tietoa käytetään
- ➔ Vertaisarvioinnin osapuolet sopivat, annetaanko kehittämissuhteita
- ➔ Vertaisarvioinnin kohde/kohteet on ennalta määritelty ja sovittu
- ➔ Vertaisarvioinnin toteuttaminen, palautteen antaminen ja vertaisarvioinnin toteutuksen arviointi suunnitellaan etukäteen
- ➔ Koulutuksen järjestäjä ja hanketoimijat suunnittelevat, miten vertaisarviointi liitetään osaksi organisaation toimintaa ja toiminnan arviointia
- ➔ Koulutuksen järjestäjä ja hanketoimijat suunnittelevat, miten vertaisarvioinnin tuloksia hyödynnetään laadun varmistamisessa ja kehittämisessä

1.2 Arvioijien valitseminen

- ➔ Vertaisarvioinnin toteuttajat valitaan ja heidän tehtävistään sovitaan
- ➔ Vertaisarviointiryhmän osaamisvaatimukset ovat:
 - arviointikohteen sisällöllinen asiantuntemus
 - arviointiosaaminen
 - vertaisarviointimenetelmän hallinta
- ➔ Vertaisarvioijilta edellytetään vuorovaikutustaitoja sekä halua kehittää omaa ja toisten työtä
- ➔ Vertaisarviointiryhmässä on koordinaattori, joka hallitsee vertaisarviointimenetelmän ja on aiemmin toiminut vertaisarvioijana

- ➔ Vertaisarviointimenetelmän kouluttajilla on vertaisarvioinnin menetelmä-asiatuntemus ja käytännön kokemusta sekä vertaisarvioinnista että ammatillisesta koulutuksesta
- ➔ Vertaisarviointiryhmässä varmistetaan riittävä vertaisuuden taso. Vertaisarvioijina ovat samanlaisissa toimintaympäristöissä, samojen tehtävien tai haasteiden parissa työskentelevät henkilöt
- ➔ Vertaisarvioijat ovat riippumattomia arvioitavasta hankkeesta

1.3 Arviointikriteerien laatiminen

- ➔ Vertaisarvioinnin arviointikriteerit ovat etukäteen vertaisarviointiin osallistuvien tiedossa
- ➔ Kriteerit ovat vertaisarvioinnin kohdetta koskevien säädösten, ohjeiden ja laatuvaatimusten mukaisia
- ➔ Kriteerit soveltuvat käytettäväksi eri vaiheissa oleville hankkeille
- ➔ Arvioinnissa voidaan käyttää sanallisen arvioinnin lisäksi myös arviointiasteikkoa

2. TOTEUTUS

2.1 Valmistautuminen

- ➔ Vertaisarvioinnin toteuttaa vertaisarviointiryhmä
- ➔ Vertaisarviointiryhmän työnjaosta sovitaan
- ➔ Vertaisarviointitapaamiseen osallistujien valinnassa otetaan huomioon arvioinnin tavoitteet
- ➔ Vertaisarviointiryhmältä ja vertaisarvioinnin kohteena olevalta hankkeelta edellytetään ennakkovalmistautumista

2.2 Itsearviointi

- ➔ Itsearviointiin tekevät hankkeen ja arvioitavan toiminnan kannalta keskeiset henkilöt
- ➔ Itsearviointiin kohteet ja kriteerit ovat samoja kuin vertaisarvioinnissa

- ➔ Itsearviointi on vertaisarvioijien käytössä ennen vertaisarvioinnin toteuttamista

2.3 Vertaisarviointitapaaminen

- ➔ Arvioinnin perustana on monipuolinen aineisto arvioinnin kohteesta ja arvioinnissa otetaan huomioon itsearviointi, ennakkomateriaali, haastatteluissa esiin tulleet asiat, tehdyt havainnot sekä muu arvioinnissa käytetty aineisto
- ➔ Arviointi kohdistuu sovittuihin arviointikohteisiin ja kriteereihin
- ➔ Vertaisarviointitapaamisen lopuksi annetaan lyhyt palaute havaintojen ja ennakkomateriaalin pohjalta arviointiin osallistuneille

3. ARVIOINTI

3.1 Arvioinnin tekeminen

- ➔ Arvioinnin perusteena ovat ennalta sovitut arviointikriteerit
- ➔ Arviointi on vertaisarviointiryhmän arviointiaineistoon perustuva yhteinen näkemys arvioinnin kohteesta
- ➔ Vertaisarviointiryhmä tekee arviointikriteereihin tukeutuen johtopäätökset ja mahdolliset kehittämissuhteet

3.2 Palautteen antaminen

- ➔ Arvioinnin tulokset ja raportti toimitetaan arviointia hyödyntäville tahoille tai henkilöille, jotka ovat ennen arviointia tiedossa
- ➔ Yksittäisen henkilön kommentit eivät ole tunnistettavissa
- ➔ Arvioinnin tuloksista tiedotetaan ja arvioinnin keskeiset tulokset julkaistaan ennalta sovitun mukaisesti

4. TARKISTUS ja KEHITTÄMINEN

4.1 Kehittämistoimet

- ➔ Vertaisarviointi on osa koulutuksen järjestäjän tai hankkeen taustaorganisaation toimintajärjestelmää
- ➔ Vertaisarviointi johtaa kehittämiseen
- ➔ Myös vertaisarviointiryhmän jäsenet hyötyvät vertaisarvioinnista

4.2 Vertaisarvioinnin kehittäminen

- ➔ Vertaisarvioinnin toteutusta arvioidaan suunnitelman mukaan
- ➔ Vertaisarviointia kehitetään tehdyn arvioinnin pohjalta

4 Vertaisarvioinnin käyttömahdollisuuksista

Vertaisarviointia voivat hyödyntää ammatillisen koulutuksen laadunhallinnassa opetushallinto, ammatillisen koulutuksen järjestäjät, opettajat ja muu opetustoimen henkilöstö, hanketoimijat ja rahoittajat. Vertaisarviointia voidaan soveltaa monipuolisesti laadunhallinnassa, joka sisältää laadun varmistamisen, kehittämisen, johtamisen ja ohjauksen. Vertaisarviointi tuottaa tietoa eri osapuolille päätöksenteon, johtamisen ja ohjauksen tueksi.

Vertaisarviointia voidaan hyödyntää muun muassa seuraavasti:

- laadunhallinnan menetelmänä
- toiminnan kehittämisessä ja laadunvarmistuksessa
- osaamisen kehittämisen välineenä
- kehittämishankkeiden arvioinnissa ja ohjauksessa

Vertaisarviointi voi edistää:

- kehittämistoiminnan tulosten levittämistä
- verkostoitumista
- tietoperusteista ohjausta ja päätöksentekoa
- hankkeiden tulosten vaikuttavuutta

Lähteitä

Ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus 2008. Opetushallitus. Yliopistopaino: Helsinki.

Ammatillisen koulutuksen laatustrategia 2011 – 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä. 2011:9.

Gutknecht-Gmeiner, M. (toim.) 2007. European Peer Review Manual for Initial Vet.
Gutknecht-Gmeiner, M. (toim.) 2007. Eurooppalaisen vertaisarvioinnin opas ammatilliseen peruskoulutukseen. Edita Prima oy: Helsinki.

Räkköläinen, M. & Stenvall K. 2008 (toim.). Arvioi, opi ja kehity. Näyttötoiminnan laadunvarmennusta vertaisarvioinnilla. Opetushallitus. Edita Prima Oy: Helsinki.

Räkköläinen, M. 2011. Mitä näytöt näyttävät? Luotettavuus ja luottamus ammatillisten perustutkintojen näyttöperusteisessa arviointiprosessissa. Acta Universitatis Tamperensis 1636. Tampere University Press: Tampere.

Taivassalo- Salkosuo. M. 2010. Miten vertaisarviointi tukee kehittämistyötä ja edistää kehittämishankkeiden tuloksellisuutta? Vertaisarviointimalli Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämishankkeissa. Opinnäytetyö. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Yrittäjyyden ja liiketalouden koulutusohjelma. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

Väyrynen, P. 2011. WBL-Toi Manual. 2020. Manual for Planning of Work-Based Learning – Transfer of Innovations.

Liite 1 Vertaisarviointifoorumin jäsenet 2009 - 2011

Erityisasiantuntija Hanna Autere, Opetushallitus

Projektipäällikkö Nina Eskola (Toplaaja – hanke), Pirkanmaan Ammattiopisto

Opetusneuvos Marja Hollo, Opetushallitus

Erityisasiantuntija Annikki Häkkinen, Opetushallitus

Opetusneuvos Leena Koski, Opetushallitus

Projektipäällikkö Erja Kotimäki (Yhdessä tekemällä -hanke),
Oulun seudun ammattiopisto

Opetusneuvos Lea Lakio, Opetushallitus

Vastaava asiantuntija Katriina Lammi-Rajapuro, CIMO

Vastaava asiantuntija Hannele Nevalampi, CIMO

Opetusneuvos Mari Rökköläinen, Opetushallitus (puheenjohtaja)

Kehittämiskonsultti Kirsti Stenvall, (Koppi -hanke), Opetus- ja koulutuspalvelut Stenvall

Asiantuntija Minna Taivassalo-Salkosuo, Opetushallitus

Opetusneuvos Pirjo Väyrynen, Opetushallitus

Liite 2 Vertaisarvioinnin kehittämishankkeet

Työpaikkaohjaajakoulutuksen ja hanketoiminnan kehittäminen

Yhdessä tekemällä -hanke (S10924)

Yhdessä tekemällä on Opetushallituksen rahoittama ESR- hanke, joka toteutetaan ajalla 9.3.2009–31.8.2012. Hanketta hallinnoi Oulun seudun ammattiopisto, yhteistyökumppaneina ovat Jyväskylän, Ylivieskan ja Oulaisten ammattiopistot. Tavoitteena on kehittää työpaikkaohjaajien perus- ja täydennyskoulutusta. Työpaikkaohjaajien koulutukseen ja hanketoiminnan arviointiin on laadittu arviointikriteerit, joita käytetään viiden eri hankkeen välisessä vertaisarvioinnissa. Vertaisarviointiyhteistyökumppaneina ovat AEL, KAM, Ksao ja Ekami sekä Omnia. Vertaisarviointi toteutetaan kaksi kertaa hankkeen aikana ja sen pohjalta kehitetään työpaikkaohjaajien koulutusta ja hankkeen toimintaa. Hankkeen tuotoksena syntyy vertais-arviointimalli hanketoiminnan arviointiin. Lisäksi on laadittu työssäoppimisen laatukriteerit työpaikoille, joita testataan hankkeen aikana eri alojen työssäoppimispaikoissa.

Yhteystiedot:

Projektipäällikkö Erja Kotimäki, erja.kotimaki@osao.fi

Projektipäällikkö Johanna Savunen, johanna.savunen@osao.fi

Opettajien arviointiosaamisen kehittäminen ja vertaisarviointikoulutus

Ammatillinen opettaja opiskelija-arvioinnin osaajaksi 8 op, Oulu /

Vertaisarvioinnilla opiskelija-arvioinnin osaajaksi 8 op, Seinäjoki

Opetushallituksen rahoittamana opetustoimen henkilöstökoulutuksena on toteutettu kolme ammatillisten opettajien täydennyskoulutusta, joissa tavoitteena on ollut syventää opettajien opiskelijan arviointiin liittyvää osaamista vertaisarvioinnin avulla.

Seinäjoen koulutus toteutettiin kesäkuu 2010 – helmikuu 2011 välisenä aikana ja Oulun koulutukset marraskuu 2010 – huhtikuu 2011 sekä lokakuu 2011 – joulukuu 2011 välisenä aikana. Kussakin ryhmässä oli noin 15 osallistujaa eri koulutusaloilta.

Koulutuksen laajuus oli 8 op. Koulutus sisälsi ennakkotehtävän, neljä lähipäivää ja vertais-arviointikäynnin. Ennakkotehtävänä osallistujat perehtyivät Arvioi, opi ja kehity -kirjaan (toim. Rökköläinen ja Stenvall 2008). Lähipäivien aiheina olivat opiskelijan arvioinnin kokonaisuus, vertaisarviointi, arviointikriteerien laadinta ja vertaisarviointikäyntiin valmistautuminen. Vertaisarviointikäynnit tehtiin usealle eri koulutuslalle Oulun seudun ammattiopiston eri yksiköihin, Kuopion ammatti- ja aikuisopistoon, Ingmannin käsi- ja taideteolliseen oppilaitokseen ja Oulun diakoniaopistoon ja ammattiopisto Lappiaan. Vertaisarviointikäynnin jälkeen pidettiin palautepäivä, jossa viimeisteltiin vertaisarviointiraportti ja arvioitiin vertaisarvioinnin hyötyä.

Koulutukseen osallistujat määrittivät itse opiskelija-arviointiin liittyvän arviointialueen ja arviointikohteet sekä laativat ohjatusti koulutuksen aikana arviointikriteerit. Arviointialueina olivat opiskelijan oppimisen arviointi, opiskelijan perehdyttäminen työssäoppimiseen ja ammatti-osaamisen näyttöön, ammattiosaamisen näytön suunnittelu ja toteutus sekä arviointikeskustelun toteutus. Koulutuspalautteen mukaan osallistujat syvensivät omaa opiskelija-arviointiin liittyvää osaamistaan, saivat valmiudet toimia vertaisarvioijina ja pystyvät hyödyntämään vertaisarviointikäynnillä opittuja asioita työyksikkönsä ja oman toimintansa kehittämisessä.

Yhteystiedot:

Kouluttaja Erja Kotimäki, erja.kotimaki@osao.fi

Laajennetun työssäoppimisen mallien kehittäminen

TopLaaja – laajennetun työssäoppimisen kokeiluhanke

Laajennetun työssäoppimisen kokeiluhanke on Opetushallituksen rahoittama valtionavustushanke, jota toteutetaan vuosina 2008 – 2012. Valtionavustusta laajennetun

työssäoppimisen kokeiluun on saanut 25 koulutuksen järjestäjää ympäri Suomen ja kokeilujen valtakunnallisesta koordinoinnista vastaa Pirkanmaan ammattiopisto. Kokeiluhankkeessa hyödynnetään työssäoppimista nykyistä laajemmin ja monipuolisemmin ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoiden ammattitaitojen kehittämisessä. Tavoitteena on lisätä ja monipuolistaa yksilöllisiä mahdollisuuksia työelämälähtöiseen ja käytännönläheiseen ammatilliseen opiskeluun, edistää ammatilliseen koulutukseen hakeutumista, työelämän edellyttämän ammattitaidon saavuttamista, edesauttaa ammatillisten perustutkintojen suorittamista sekä tukea siirtymistä ammatillisesta koulutuksesta työelämään. Kokeiluhankkeessa toteutetussa vertaisarvioinnissa on hyödynnetty yhdessä laadittua arviointikriteeristöä, joka pohjautuu työssäoppimisen laatusuositukseen ja hankkeen sisällöllisiin tavoitteisiin. Valtakunnalliset vertaisarviointit alkoivat syksyllä 2010. Vertaisarviointikäyntejä on tehty 8 ja niitä on suunniteltu toteutettavaksi lisää vuoden 2011 aikana. Kuhunkin käyntiin on osallistunut koordinaattorihankkeen edustaja sekä arvioijat vähintään kahdesta muusta oppilaitoksesta. Kokemukset vertaisarvioinneista ovat olleet positiivisia ja ne ovat tukeneet hankkeiden kehittämistä ja synergiaedun hyödyntämistä.

Yhteystiedot:

Projektipäällikkö Nina Eskola, nina.eskola@pirko.fi

Toimintatutkimus oppimisympäristöhankkeiden vertaisarvioinnista

MITEN VERTAISARVIOINTI TUKEE KEHITTÄMISTYÖTÄ JA EDISTÄÄ KEHITTÄMISHANKKEIDEN TULOKSELLISUUTTA?

Vertaisarviointimalli Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämishankkeissa

Hankkeessa kehitettiin toimintamalli vertaisarviointien toteuttamiseksi Opetushallituksen ammatillisen peruskoulutuksen oppimisympäristöjen kehittämishankkeiden välillä. Toimintatutkimuksen avulla selvitettiin, miten vertaisarviointi tukee kehittämistyötä.

Jokainen vertaisarviointimallin mukaisesti toteutettu vertaisarviointi oli kehittämishankkeeseen suunnattu interventio. Kehitettyä vertaisarviointimallia pilotoitiin ammatillisen peruskoulutuksen oppimisympäristöjen kehittämishankkeiden välillä kahdeksan kertaa. Tutkija oli osallistuvana havainnoijana vertaisarviointikäynneillä ja kartoitti vertaisarviointimallin toimivuutta ja vertaisarvioinnin etuja. Lisäksi vertaisarviointikäynneille osallistuneille vertaisarvioidun kehittämishankkeen edustajille sekä vertaisarviointiryhmän jäsenille (vertaisarvioijille ja havainnoijille) lähetettiin sähköinen palautekysely vertaisarviointien jälkeen.

Vertaisarviointimallin kehittämistyö ja pilottivertaisarvioinnit on dokumentoitu wikiin <http://vertaisarviointi.wikispaces.com>. Wiki sisältää vertaisarvioinnin työkirjan, jossa on kuvattu vertaisarviointimalli, toimintaohjeet vertaisarviointien toteuttamiseksi sekä avattu kehitetyt kriteerit (pedagogisen kehittämishankkeen toteutuksen arviointikriteerit sekä oppimisympäristön arviointikriteerit). Kriteeristöt soveltuvat käytettäväksi sekä itse- että vertaisarvioinnissa kehittämishankkeen eri toteutusvaiheissa.

Pilotoinnista saatujen kokemusten ja palautteen perusteella voidaan todeta, että vertaisarviointi tukee kehittämistyötä monin tavoin ja siten parantaa kehittämishankkeiden tuloksellisuutta. Vertaisarviointi voidaan kehittämishankkeen toteutusvaiheesta alkupuolella toteuttaa ohjauksellisena, jolloin vertaisarvioinnin tavoitteena on suunnitella ja ideoida toteutusta yhdessä. Hankkeen loppupuolella vertaisarviointia voidaan hyödyntää hyvien käytäntöjen tunnistamiseen, kehitettyjen toimintamallien jatkokehittämiseen sekä levittämiseen. Vertaisarvioinnin toteuttaminen tulisi olla keskeinen osa kehittämissuunnitelmia ja niissä toteutettuja kehittämishankkeita.

Hankkeelle ei myönnetty erillistä rahoitusta, vaan osallistuminen hankkeen toteutukseen oli vapaaehtoista ammatillisen peruskoulutuksen oppimisympäristöjen kehittämishankkeiden yhteyshenkilöille. Projektipäällikkönä ja tutkijana toimi Minna Taivasalo-Salkosuo Opetushallituksesta. Hän toteutti tutkimus- ja kehitysprojektin osana ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

Hanke toteutettiin 5/2008 – 9/2010. Mukana ovat olleet Turun ammatti-instituutti, Pirkanmaan koulutus konserni-kuntayhtymä, Omnia, Pohjois-Karjalan ammattiopisto, Lapin ammattiopisto, Tampereen ammattiopisto, Oulun seudun ammattiopisto, Salon seudun ammattiopisto, Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus ja Uudenmaan maaseutuopisto.

Yhteystiedot: Asiantuntija Minna Taivassalo-Salkosuo,
Opetushallitus, minna.taivassalo-salkosuo@oph.fi

Hanketoiminnan vertaisarviointi

CIMO

Vertaisarviointia on testattu kahdessa Leonardo da Vinci –ohjelman rahoittamassa, vuosina 2009-2011 toteutettavassa innovaationsiirtohankeessa (TOI). Hankekoordinaattorit olivat osa vertaisarviointiryhmää toistensa hankkeisiin kohdistuvassa vertaisarvioinnissa, joka toteutettiin ensimmäisen toimintavuoden lopulla vuonna 2010. Vertaisarviointia edelsi 1,5 päivän koulutus.

Vertaisarviointi toimi osana hankkeen laadunhallintaa ulkoisen arvioinnin muotona. Tavoitteena oli antaa ulkopuolisten objektiivinen ja riippumaton näkemys siitä, miten hankkeessa on onnistuttu toimimaan suhteessa vaikuttavuuteen ja tulosten pitkäaikaiseen hyödyntämiseen.

Vertaisarvioinnin tuloksia on hyödynnetty hankkeiden toiminnan kehittämisessä, lisäksi ne ovat antaneet ideoita laajemmin oppilaitoksen kansainvälisen toiminnan kehittämiseen ja organisoimiseen. Hankkeita pyydetään antamaan palautetta vertaisarvioinnin vaikuttavuudesta loppuraportoinnin yhteydessä, kun vertaisarvioinnista on kulunut noin vuosi.

Y4 Regional Entrepreneurial Cooperation (Y4 TOI)

Hankkeen koordinaattori: Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jyväskylän ammattiopisto
Hankkeen tavoitteena on tukea alueiden elinkeinoelämää tuomalla yhteen partnerialueiden ammatillisen koulutuksen organisaatioita, julkisia viranomaisia ja yrityksiä. Hanke kokoaa yhteen aiemmin kehitettyjä hyviä käytänteitä kultakin alueelta liittyen yrittäjyyskulttuurin ja -toimenpiteiden edistämiseen sekä siirtää aiemmin kehitettyä tietoa ja kokemuksia partneriverkoston sisällä. Tiedonsiirron tavoitteena on parantaa PK-yritysten osaamista ja henkilöstökoulutusta. Hankkeen yhteydessä kehitetään metodi, joka yhdistää hyvät henkilöstön osaamisen kehittämiskäytänteet. Hanke perustuu alueelliseen verkostoitumiseen.

Yhteyshenkilö: Aino Malin, aino.malin@jao.fi

Transfer of Pan European Greenkeeping education standards into practice by e-learning (GREEN-E)

Hankkeen koordinaattori: Kainuun ammattiopisto

Hanke perustuu tarpeeseen, jossa golfkentänhoidon koulutus on Euroopassa hyvin heterogeeninen ja monissa maissa alan koulutusta ei ole lainkaan. Hankkeen ydin on sisällyttää PES (Yhteiseurooppalaiset golfkentän hoidon koulutuksen ammatilliset pätevyysvaatimukset) partnerimaiden koulutusjärjestelmiin.

Hankkeen tavoitteena on testata PES:iä neljässä eri maassa ennen kun ne otetaan laajemmin käyttöön. Pitkän aikavälin tuloksena hankkeella on: a) PES-rakenne b) parempi golfkentänhoidon ammattiteistä tunnettuus c) kestävä kehityksen mukainen kentän hoito ja koulutus d) golfkentänhoidon koulutuksen hyvät käytänteet e) alan työvoiman liikkuvuuden lisääminen Euroopassa.

Hankkeen konkreettisenä tuloksena on golfkentänhoidon ammatillisen koulutuksen koulutusohjelma ja monistettavissa oleva koulutuksen toimintamalli. Sitä kautta hanke vahvistaa alan ammatillista pätevyystasoa, kestävän kehityksen mukaisia työmenetelmiä ja edistää työvoiman liikkuvuutta. Koulutuksen järjestäjien osalta hankkeen vaikuttavuus näkyy vertailukelpoisina koulutusohjelmina, kykyä tunnistaa ja tunnustaa aikaisemmin hankittu osaaminen sekä lisätä opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta.

Yhteyshenkilö: Risto Virkkunen, risto.virkkunen@kao.fi

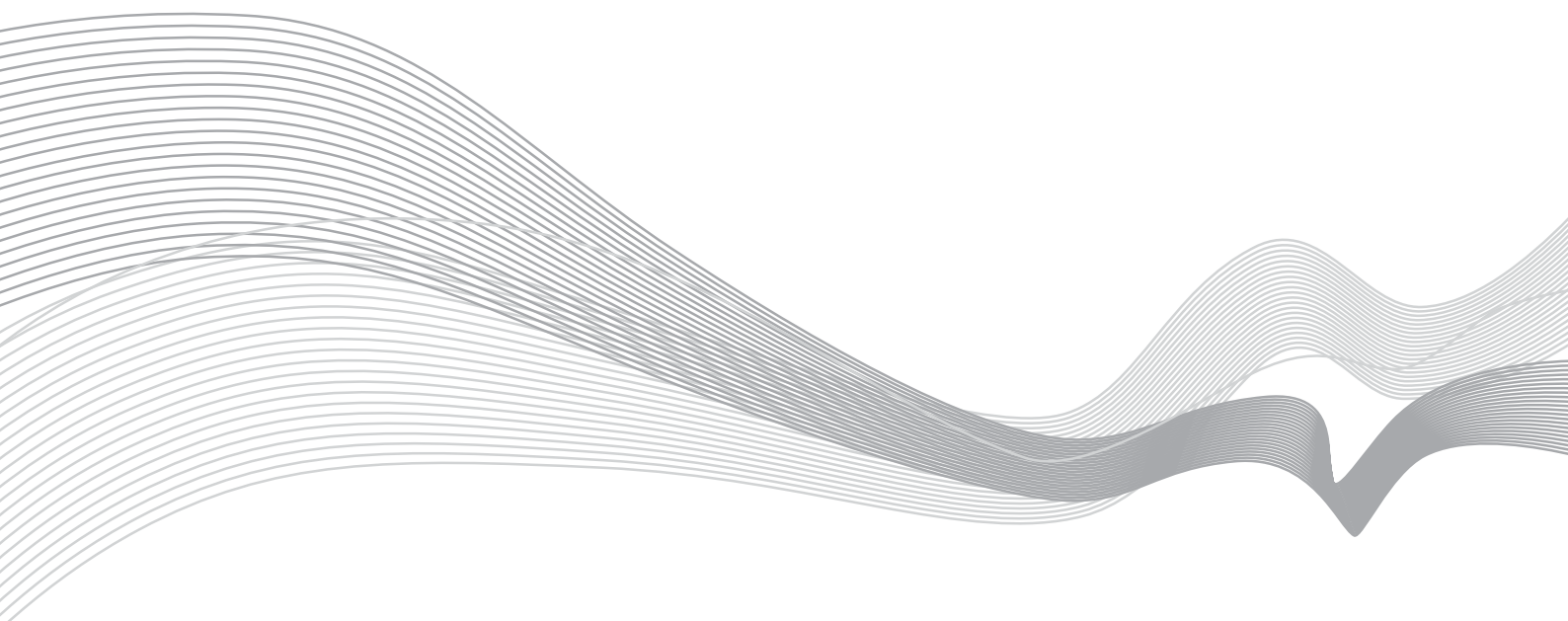
Ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnin laadunvarmennus

KOPPI – hanke (2004 – 2008)

Opetushallituksen koordinoimassa kansallisessa näyttöperusteista oppimistulosten arviointia kehittäneessä hankkeessa, Koppi-projektissa, kehitettiin ammattiosaamisen näyttöjen vertaisarviointia vuosina 2004 – 2008. Hankkeessa luotiin vertaisarviointiin yhteinen toimintamalli ja vertaisarviointikäytien periaatteet. Vertaisarviointi kehitettiin näyttöjen laadunvarmennusmenetelmäksi. Laadunvarmennus kohdistui koulutuksen järjestäjän näyttötoimintaan ja perustui ennalta sovittuihin kriteereihin. Kriteerit laadittiin näyttöjen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Kriteerit johdettiin näyttöjen tavoitteista näyttöprosessin laadun ja arvioinnin luotettavuuden kannalta kriittisiin vaiheisiin. Kehittämistyön tuloksena syntyi ns. arviointityöväline. Siinä on määritetty näyttötoiminnan yleiset laatuvaatimukset, jotka on avattu arvioinnin kohteiksi ja kriteereiksi. Työväline tukee vertaisarvioinnin suunnittelua ja toteutusta. Työvälinettä on sovellettu ja kehitetty edelleen useissa hankkeissa. Vertaisarviointi koettiin hyödylliseksi ja käytännölliseksi arviointimenetelmäksi, jossa arvioitavat ja arvioitsijat oppivat yhdessä. Vertaisarviointi kehittää myös opettajien ja työpaikkaohjaajien arviointiosaamista. Hankkeesta on laadittu julkaisu ”Arvioi, opi ja kehity. Näyttötoiminnan laadunvarmennus vertaisarvioinnilla” (Opetushallitus 2008),

jossa on kuvattu vertaisarvioinnin toteuttaminen ammattiosaamisen näytöissä ja esitellyt erilaisia menetelmän soveltamismahdollisuuksia projekteissa.

Lisätietoja: Mari Rökköläinen, Opetushallitus, mari.rakkolainen@oph.fi

Tämä raportti on tuotettu EU:n varoilla, jotka on kanavoitu Opetushallituksen kautta.